

COLUMN 38 - GRASDUINEN IN HET VERLEDEN

Joodse begraafplaats IJsselmuiden

De meeste mensen hebben nauwelijks of geen belangstelling voor het "waar kom ik vandaan", hun roots, hun stamboom. Zij hebben meer belangstelling voor "waar ga ik naar toe", hun toekomst, die ligt immers nog open in al zijn glorie, hoop en verwachtingen vóór hen. Het leven kan nog van alles brengen, heeft nog van alles in petto.

Voor mij was dat niet anders. Als je op een gegeven moment meer verleden hebt dan toekomst, kan de vraag "waar ga ik naar toe" je nog wel bezighouden, maar in heel andere zin. In religieuze zin, of in de zin van waar je je laatste jaren zult (moeten) doorbrengen of in de zin van hoe het einde op dit ondermaanse zal zijn. Dit speelt vaker door je hoofd dan vroeger.

De vraag "waar ga ik naar toe" stel ik mij niet meer zo in alle toonaarden met allerlei schone verwachtingen van wat het leven zal brengen. Niet in de zin van een baan, een huwelijk, kinderen, kleinkinderen, studie, inkomen, reizen, avonturen, ervaringen, ups en downs ... ik heb het ofwel gehad ofwel ik heb het (gelukkig) nog steeds. Zonder uitgeblust of blasé te lijken kan ik toch wel zeggen dat ik blij ben dat er heel veel niet meer hoeft en dat ik geen onrust meer heb omdat er nog van alles uitgeprobeerd moet worden. Natuurlijk ben ik ook blij dat er nog heel veel wel kan,

En grappig genoeg is dit het moment om belangstelling te krijgen voor het onderwerp "waar kom ik vandaan". Wat zijn mijn roots. Misschien moet je daar wel eerst ouder voor worden.

Natuurlijk wist ik al dat er ook joods bloed door mijn aderen stroomt. Ook mijn uiterlijk is er wel door getekend. Als kind is mij vaak gevraagd of ik uit Indonesië kwam. Toen nog volkomen onwetend van mijn joodse geentjes heb ik die vraag nooit begrepen, ik snapte het toen niet. Later wel.

En onmiskenbaar duidelijk werd het mij toen ik -na een studiedag in Utrecht- terug ging naar de trein en even moest wachten op groen licht bij de zebra om over te steken. Een mij totaal onbekende vrouw die naast me wachtte, vroeg mij: "mag ik u wat vragen?" Denkend dat ze de weg naar het station wou weten, knikte ik bevestigend. "Ben u joods?" vroeg ze mij. Ik was totaal overdonderd. Ons gesprek hierover duurde niet langer dan het rode licht en de groene tijd om over te steken, toen gingen we weer uiteen. Maar ik ben het nooit vergeten.

Toch had ik toen nog steeds niet de wens daadwerkelijk naar mijn roots te zoeken. Dat kwam pas toen een tante mij opbelde om te vragen naar de sterfdatum van mijn vader, haar broer. Ik gaf haar die en ik vroeg waarom ze die wilde hebben. Ze vertelde toen dat haar dochter de stamboom van opa had uitgezocht. "Wouw", dacht ik toen, "geweldig, dat wil ik ook weten" en ik vroeg haar of ik deze gegevens ook zou kunnen krijgen.

Helaas, dat ging niet en ik liet het erbij.

Toch kwam ik toen in een roots-flow. Ik heb mappen aangelegd, niet alleen in de computer maar ook in het echie, ben alles gaan ordenen en organiseren, heb met de foto's gespeeld en kwam ook meer te weten over mijn vader, niet alleen over mijn voorouders.

Funerair geïnfecteerd als we zijn dook Rindert de ooit genomen foto's van alle grafmonumenten op, waar de naam van mijn "Van" op voorkwam. Overgrootvader moest op de joodse begraafplaats in IJsselmuiden begraven liggen. Hoewel ooit verplaatst, de begraafplaats, officieel mogen joodse graven niet worden geruimd, was het dus spannend en hoopvol tegelijk om te gaan zien of we de graven nog konden vinden.

Ik heb de beheerder gebeld, want je kunt er niet zomaar op, en een afspraak gemaakt. Hij had er keurig voor gezorgd dat we overopa en -oma konden bezoeken, de poort was open.

En toen begon het echte grasduinen in het verleden, letterlijk en figuurlijk. Uitgerekend die dag moest het regenen en niet zo'n klein beetje ook. En uitgerekend die dag was het gras nog niet gemaaid ("Sorry, we zijn er nog niet aan toe gekomen" verontschuldigde de beheerder zich). En het was bijna herfst.

We hadden een pluutje bij ons, maar die was niet groot genoeg. Ik had uit voorzorg laarzen aan gedaan, maar ze waren niet hoog genoeg. Het drijfmatte gras was wel hoog, heel hoog. Ik stroopte mijn broekspijpen op, maar niet hoog genoeg. En dat lag voornamelijk aan het feit dat bovenop de toppen van het gras honderden spinnenwebben waren vastgeknoopt. Duidelijk zichtbaar vanwege de regendruppels die eraan vast kleefden. Het is mijn diepe gewoonte om voor spinnen gillend op de vlucht te slaan, zeker als ze het formaat hebben dat ik nu voor me zag. Ik gil al voor één spin. Maar hier waren er honderden. Grote dikke vette kruisspinnen in grote webben. Ze waren geweven tussen echt alle grafsteen die keurig op een rij stonden. Maar ze waren ook geweven tussen elke grafsteen van elke rij, dus een spinnenloze weg vinden was absoluut onmogelijk.

Ik wist opeens niet meer zeker of ik overopa nog wel zou willen begroeten en overwoog terug te gaan naar de beheerder om te vragen wanneer hij van plan was het gras te maaien. Ook al kostte het dan twee uur rijden enkele reis, ik vond dat opeens niet zo erg meer...

Maar ja, van de andere kant, we waren er nu toch en we konden onze pluutjes als een schild voor ons uit houden om ons zo een weg te banen over de begraafplaats. Ik betreurde het kleine formaat van onze plu's en ook dat het regende. Maar je kunt blijkbaar niet alles hebben. Gelukkig heb ik wel een echtgenoot die elke spin waar ik gillend voor op de vlucht sla, uit mijn blikveld verwijderd. Nu liep hij voor me uit door de hoge wuivende druipende en aan elkaar geweven grashalmen, zodat mijn parapluschild alleen nog dienst deed "voor het geval dat".

En zo gingen we in ganzenpas grasduinen in het verleden. Eigenlijk had de entourage niet beter kunnen zijn (een en al droefenis), hoewel ik mezelf toch graag een zonnige zomerse dag had toegewenst. Maar we hebben overopa en overoma gevonden. En zelfs betovergrootopa en -oma. En andere familieleden, die ik nog niet allemaal een plekje kan geven op de stamboomlijnen. Daarvoor zal nog meer gegrasdruind moeten worden, achter computer en bureau. Er liggen vast nog meer familieleden, maar diverse stenen bevatten alleen Hebreeuwse tekst en dan wordt het lastig voor ons.

Onze dochter wil nog niet al die familieverbanden weten, misschien is ze nog te jong. Maar ik zal proberen zoveel mogelijk in de familiealbums vast te leggen, zodat zij -later- alleen maar in de mappen hoeft te grasduinen en niet letterlijk, zoals wij.